

SER DU ETTER GRØNNE LØSNINGER?

NORGE PÅ VEG MOT FORNYBARSAMFUNNET – SKOGNÆRINGA ER EN VIKTIG BIDRAGSYTER

Den største utfordringen for vårt samfunn er å legge om energibruken og forbruksmønsteret samtidig som vi opprettholder levestandarden. Bærekraftig forvaltning og aktiv bruk av våre fornybare skogressurser er en forutsetning for å lykkes med dette. Skognæringa ønsker derfor å spille på lag med myndighetene for å få på plass rammebetingelser som gjør at potensialet for verdiskaping og positive klimaeffekter blir utnyttet til samfunnets beste.

Ei distriktsnæring

Skognæringa er ei typisk distriktsnæring. Produksjon av skog og produkter basert på trevirke foregår i alle deler av landet.

Gjennomsnittsstørrelsen på skogeiene i Norge er 500 dekar, og for de fleste skogeiere er skogbruket en binæring som gir et tilskudd til familieøkonomien.

Foredlingen av trevirke gjennom verdikjedene skaper store verdier, og tømmeret øker i gjennomsnitt sin verdi 12 ganger før det når fram til kunden som ferdig produkt. Derfor har skognæringa stor samfunnsøkonomisk betydning. Den årlige verdiskapinga er om lag 40 mrd. kr og sysselsettingen ca 30 000 årsverk. Skogbaserte produkter konkurrerer i åpne markeder både hjemme og ute.

I tillegg til de materielle verdier som skapes i næringa, er skogarealene arena for friluftsliv og leveområde for et stort antall arter. Skognæringa ivaretar hensyn til miljø og friluftsliv gjennom Levende Skogs standard for bærekraftig skogbruk og sertifisering basert på denne gjennom ISO 14 001.

Tømmerressursene

Skogindustrien i Norge baserer i hovedsak sin virksomhet på foredling av norsk tømmer. Årlig tilvekst i norske skoger er 25 mill. m³, men hogsten er bare 10 mill. m³. Mens uttaket fra svenske og finske skoger utgjør 80 % av tilveksten, utgjør uttaket fra norske skoger 40 %. Med økende behov for trevirke til vareproduksjon og bioenergi kan uttaket av tømmer og bioenergi økes til 16 - 18 mill. m³ innenfor de begrensninger skogvern og hensyn til biologisk mangfold og andre miljøverdier setter. Dette innebærer at det ligger et uutnyttet verdiskapingspotensial på 25-30 milliarder kr i skognæringa.

Den store tilveksten som vi har hatt de siste årene er resultat av bevisst satsing på oppbygging av skogressurser etter 2. verdenskrig. Dette har gitt en årlig nettobinding av karbon i skog tilsvarende 27 mill. tonn CO₂, eller omtrent halvparten av de norske utslippene.

Gjensidig avhengighet

Avsetning for alle tømmerkvaliteter som utløses ved hogst, er en forutsetning for økonomien i skogbruket. Hvis et sortiment blir tapsbringende, faller ofte forutsetningene for hogsten bort. De beste tømmerkvalitetene anvendes i trelastindustrien, mens lavere kvaliteter og biprodukter fra trelastproduksjonen brukes som råstoff i treforedlingsindustrien. Skogbruket og trelastindustrien er derfor helt avhengig av en konkurransedyktig treforedlingsindustri, mens treforedlingsindustrien på sin side er avhengig av konkurransedyktige leveranser av råstoff fra skogbruket og trelastindustrien.

Konjunkturfølsom næring

Forbruket av trelast og byggevarer er

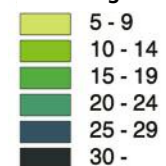
avhengig av byggeaktiviteten. Papirforbruket er avhengig av en rekke forhold blant annet varesalg (emballasje) og salg av aviser og magasiner (trykkpapir). Derfor er skognæringa ei konjunkturfølsom næring, der tømmerpriser og avsetningsmuligheter svinger betydelig mellom høy- og lavkonjunkturer.

Skognæringa er en del av løsningen på klimaproblemene

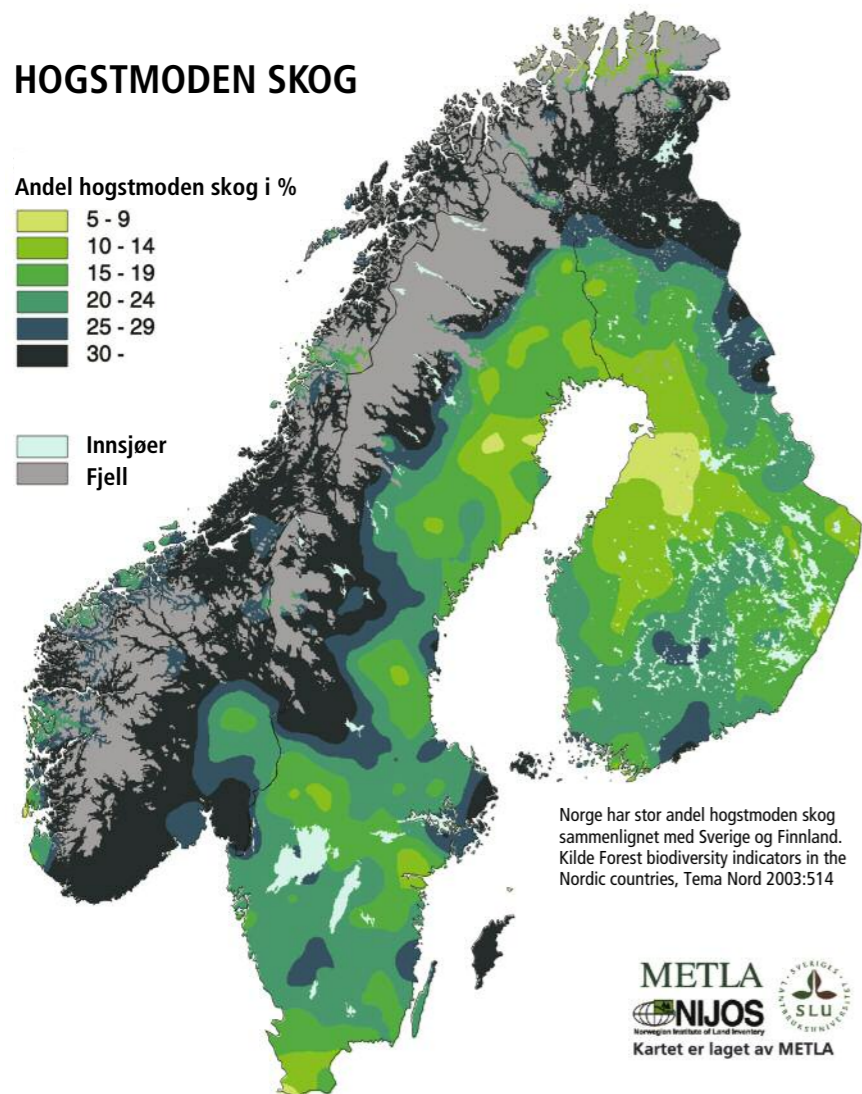
Gjennom fotosyntesen bygges det opp biomasse. Siden skog i vekst tar opp karbondioksid (CO₂), er skogplanting og oppbygging av skogressurser et effektivt klimatiltak. I tillegg har skog og trevirke flere andre positive klimaeffekter som gir oss store muligheter. Trevirke er basert på en fornybar ressurs. Framstilling av trematerialer er i hovedsak basert på fornybar og CO₂-nøytral energi. Bygging i tre fører til at karbonet forblir bundet i trevet. Og når en bygnings levetid er omme, kan trevet brennes og energien utnyttes.

HOGSTMODEN SKOG

Andel hogstmoden skog i %

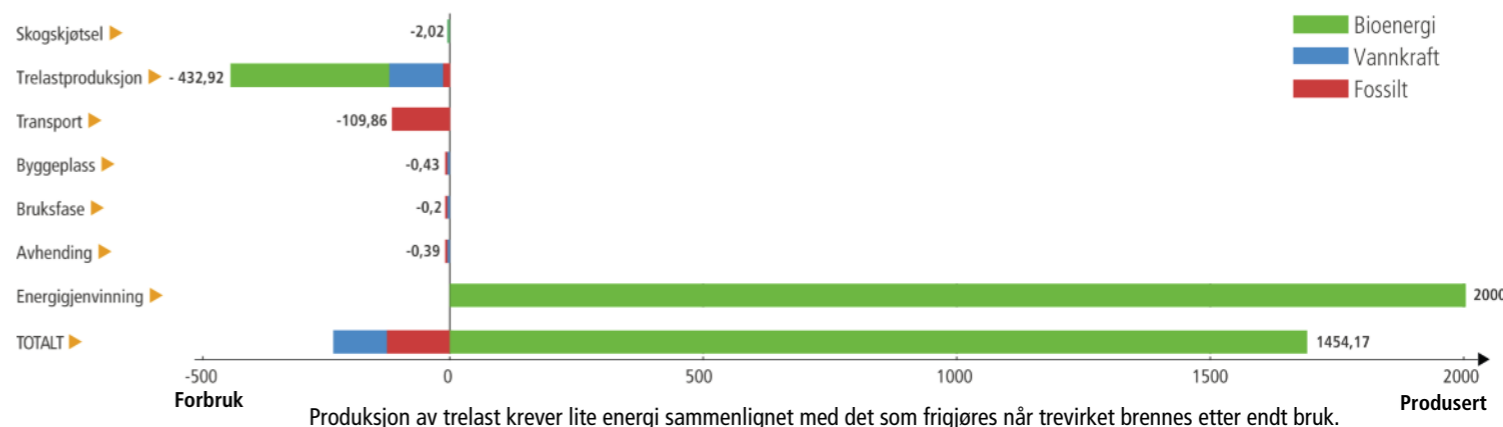
Innsjøer
Fjell

Norge har stor andel hogstmoden skog sammenlignet med Sverige og Finland. Kilde Forest biodiversity indicators in the Nordic countries, Tema Nord 2003:514

METLA
NIJOS
Kartet er laget av METLA

Energiregnskap for trelast gjennom livsløpet i kWh/m³

Skogens positive klimaeffekter er nærmere omtalt både i St.meld. nr. 39 (2008-2009) Klimautfordringene - landbruket en del av løsningen og i Klimakur 2020.

Som følge av at skogen er en fornybar ressurs, kan vi ta ut tømmer fra skogen uten at ressursene eller produksjonsgrunnlaget forringes. I tillegg til byggevarer og papir kan økt utnyttelse av skogressursene i Norge gi grunnlag for produksjon av biovarme, biokraft og biodrivstoff. Det vil gi arbeidsplasser, verdiskaping og økt produksjon av fornybar energi til erstatning for fossil energi.

Bærekraftig byggeri med økt bruk av tre

Økte krav til miljøeffektivt og bærekraftig byggeri betinger endringer i dagens byggepraksis. Økt bruk av tre vil bidra positivt i denne sammenheng. Tre blir stadig tatt i bruk på nye områder, og det finnes i dag en rekke spennende trebaserte byggeløsninger som sammen med andre materialer gir trevirke nye anvendelsesområder, også i urbant byggeri.

Økt byggeaktivitet nødvendig for å gjennomføre energieffektiviseringstiltak

På vegen mot fornybarsamfunnet er det nødvendig både å legge om og å redusere energibruken. Energieffektiviseringstiltak i norske bygninger har store potensialer for energisparing. Det offentlige har et spesielt ansvar for å etterleve nye tekniske forskrifter, også på

eksisterende bygg. Tiltak som legger til rette for forsert ombygging og isolering av eksisterende bygningsmasse med tanke på redusert energiforbruk, vil gi økt aktivitet og sysselsetting både i skog- og byggenæringa. Trebaserte løsninger vil i denne sammenheng ha mange miljømessige og praktisk fortrinn.

Økt kompetanse i byggenæringa

Nye miljø- og energikrav til bygninger fordrer en omfattende satsing på kompetanseutvikling i hele byggenæringa. Dette omfatter kompetanse for å bygge mer ener-

gieffektive bygg, redusere energiforbruket gjennom ombygging av eksisterende bygg samt å ta i bruk nye materialer og byggeløsninger.

Bioenergi i Norge i dag

Årlig forbruk av bioenergi i Norge utgjør 16 TWh. Av dette utgjør bruk av biprodukter internt i den trebaserte industrien 7 TWh. Bruk av fyringsved utgjør det meste av annet forbruk. Årlig forbruk av ved utgjør 2,5-3 mill. m³ eller en energimengde tilsvarende 5-6 TWh.

Bioenergiproduksjonen i fjernvarmeanlegg, lokale varmesentraler og gardsanlegg utgjorde i fyringssesongen 2009/2010 0,35 TWh eller 175 000 fm³ trevirke. Sesongen 2010/2011 er forbruket forventet å øke til 0,40 TWh. I tillegg kommer trepellets hvor forbruket i dag utgjør 0,12 TWh eller ca. 30 000 tonn. Foruten flis til oppvarming leverer skogbruket årlig flis til norske smelteverk tilsvarende 100 000 fm³.

Olje- og energidepartementet satte i 2008 mål om utbygging av 14 TWh ny bioenergi innen 2020. Dette forutsetter at fjernvarmenettet bygges ut med minst 1,5 TWh per år, men utbyggingstakten har de siste årene ligget på en tidel av dette.

Fornybardirektivet

EU har gjennom sitt nye fornybardirektiv vedtatt bindende mål om at fornybar energi skal utgjøre 20 % av det totale energiforbruket og 10 % av drivstofforbruket i 2020. Gjennom direktivet blir de enkelte land pålagt nasjonale mål, samt ansvar for å utarbeide handlingsplaner for hvordan målene skal nås. Regjeringen har konkludert med at direktivet er EØS-relevant. Dersom direktivet skal implementeres i Norge, kan det føre til krav om økning av Norges fornybarandel fra 60 til ca 75 % og produksjon av 20 - 30 TWh ny fornybar energi. En slik økning samsvarer med myndighetenes og næringens felles ambisjoner om 14 TWh ny bioenergi innen 2020.

Grønne sertifikater

Regjeringens avtale med svenske myndigheter om et felles marked for Grønne sertifikater vil øke lønnsomheten og bidra til

økt produksjon av ny fornybar elektrisk kraft. Biokraftverk leverer normalt én tredel av energien som elektrisitet. Resten leveres som varme. Derfor vil biokraft i mindre grad nytte godt av sertifikatene enn for eksempel småkraft og vindkraft. Det er derfor usikkert om Grønne sertifikater vil gjøre produksjon av biokraft lønnsomt.

Infrastruktur for vannbåren varme er lite utbygd i Norge. I konkurransen med andre energikilder må bioenergi derfor også bære kostnadene med utbygging av infrastrukturen. Det medfører at lønnsomheten i biovarmeprosjekter ofte er lav. For å realisere myndighetenes og næringens ambisjoner om 14 TWh ny bioenergi, er det derfor helt nødvendig å få på plass tilsvarende ordninger for varmeproduksjon som Grønne sertifikater.

Det planlagte sertifikatmarkedet skal tre i kraft fra 1. januar 2012. For å unngå utsettelse av planlagte investeringer, er det nødvendig å finne løsninger som ivaretar behovet for bedre betingelser raskt, og som kan tilpasses sertifikatmarkedet når det trer i kraft.

Kan levere mer biodrivstoff

Norsk treforedlingsindustri har vært tuftet på produksjon av papir, cellulose og fiberplater, men i dag leverer deler av treforedlingsindustrien også tilsatsstoffer til medisn-, mat- og tekstilindustri, samt etanol til drivstoff.

Treforedlingsindustrien står i dag midt oppe i en omstilling som både skyldes fall i etterspørselen som følge av finanskrisen, og økende bruk av elektroniske medier i vår del av verden. Det har ført til at store deler av den verdensomspennende treforedlingsindustrien sliter med lønnsomheten, og at selskapene i bransjen vil måtte omstille seg for å overleve. Industrien opplever at det på flere områder er dårligere rammebetingelser i Norge enn i Sverige, EU og andre land. Eksempler på dette er både CO₂-avgift og kvotehandel i begynnelsen av Kyoto-perioden, lavere kvotetildeling enn treforedlingsindustrien i EU og manglende grønne sertifikater.

Deler av bussparken i Oslo går i dag på bioetanol produsert på trevirke, men slik etanol er vesentlig dyrere enn etanol produsert på sukker. Produksjon av biodiesel basert på trevirke er foreløpig på utviklingsstadiet, men selskapet Xynergo står foran en beslutning som kan føre til investeringer i et anlegg for produksjon av 2. generasjons biodrivstoff. Dersom selskapet klarer å utvikle en konkurransedyktig teknologi for produksjon av slik drivstoff, vil det skape stor etterspørsel etter trevirke.

Transport

Skognæringa er ei transportintensiv næring. Transport av tømmer over korte avstander foregår på veg med vogntog, mens transport over lengre avstander foregår med jernbane i innlandet og på båt langs kysten.

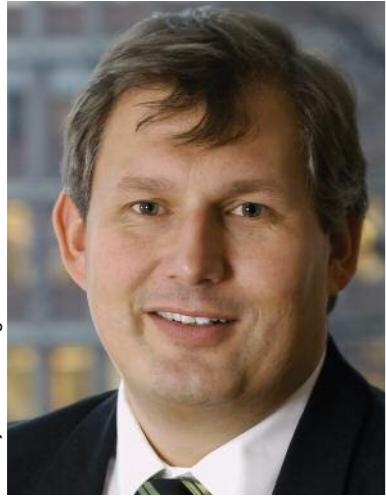
I forbindelse med vegtransport vil økt lasstørrelse gi reduserte transportkostnader og reduserte klimagassutslipp. Samferdselsdepartementet har åpnet for bruk av 22 meters vogntog med 56 tonns totalvekt i tømmertransporten. Ved å øke tillatt lengde til 24 meter og tillatt totalvekt til 60 tonn, slik det er gjort i Sverige og Finland, er det mulig å redusere transportkostnader og klimagassutlipp ytterligere. Samtidig vil bruk av lengre vogntog til transport av trelast, flis og andre produkter på samme måte som til tømmer, bidra til reduksjon av transportkostnadene. Dette vil også styrke industriens og varmeleverandørenes konkurranseevne.

I tillegg har deler av det offentlige vegnettet fortsatt unødige restriksjoner. Med større forståelse for næringslivets behov er det mulig å effekti-

visere transporten både på fylkesveger og kommunale veger. Bedre utbygging av kaier langs kysten og terminaler, side- og kryssningsspor langs jernbanenettet, vil legge til rette for overføring av mer tømmer- og flistransport til jernbane og båt som begge er miljøvennlige og kostnadseffektive transportformer.

VÅRE OPPFORDRINGER TIL STATSRAÐENE

F. Torbjørn Tandberg

Olje og energiminister **Terje Riis-Johansen**

- ⌚ Det utarbeides en nasjonal energiplan i tråd med reglene for implementering av EUs fornybar-direktiv. Innenfor energiplanen utformes en egen handlingsplan for bioenergi som inneholder mål og virkemidler som gjør det mulig å nå Regjeringens ambisjoner om inntil 14 TWh ny bioenergi i 2020.
- ⌚ Det opprettes en feed-in-ordning som sikrer tilsvarende støttenivå til produksjon av fornybar varme som grønne sertifikater vil gjøre for elektrisitet.
- ⌚ Ordningen med grønne sertifikater utformes slik at den omfatter all norsk produksjon av bioenergi. Fram til grønne sertifikater er på plass, må det være overgangsordninger som hindrer at investeringsaktiviteten stopper opp.

Samferdselsminister **Magnhild Meltveit Kleppa**

- ⌚ Prøveordningen med modulvogntog med 25,25 m lengde og 60 t totalvekt gjøres til en permanent ordning og innføres på de strekninger vegstandarden tillater det.
- ⌚ Flaskehals i vegnettet som fordyrer transporten i skognæringa utbedres og skrives opp der dette gir god samfunnsøkonomisk lønnsomhet.
- ⌚ SD som fagdepartement bidrar til å skape større forståelse for næringslivets behov i fylkene og kommunene for å få eliminert flaskehals i sekundærvegnettet.
- ⌚ Det legges til rette for økt tømmer- og flistransport på båt og jernbane gjennom utbygging av tømmerkaier, terminaler, sidespor og kryssingsspor.

Miljøvernminister **Erik Solheim**

- ⌚ Satsing på skogbruk integreres i den nasjonale klimapolitikken i tråd med St. meld. nr. 39 (2008-2009) Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen og Klimakur 2020.
- ⌚ Reglene for skogsvegbygging i tilknytning til såkalte inngrepsfrie naturområder (INON) avklares og utformes slik at søknadsbehandlingen i størst mulig grad baseres på kunnskap om faktiske miljøverdier og ikke bare på INON som indikator.
- ⌚ EUs kvotehandlingssystem implementeres fra 2013 uten særnorske tilpasninger. Norge må utnytte det handlingsrommet som EU etablerer for å motvirke karbonlekkasje.

Landbruks- og matminister **Lars Peder Brekk**

⌚ Den skogpolitiske virkemiddelbruken forsterkes med sikte på økt opptak av CO₂ gjennom et aktivt og bærekraftig skogbruk.

⌚ Skogfundsordningen opprettholdes for å støtte opp om langsiktige investeringer og bidra til økt opptak av CO₂ gjennom et aktivt og bærekraftig skogbruk. Den delen av ordningen som omhandler varmeleveranse, må gjøres praktiserbar.

⌚ Reglene for skogsvegbygging i tilknytning til såkalte inngrepsfrie naturområder (INON) avklares og utformes slik at søknadsbehandlingen i størst mulig grad baseres på kunnskap om faktiske miljøverdier og ikke bare på INON som indikator.

⌚ Inntil det opprettes en feed-in-ordning som sikrer tilsvarende støttenivå til produksjon av fornybar varme som Grønne sertifikater vil gjøre for elektrisitet, videreføres ordningen med tilskudd til uttak av skogsvirke til bioenergi.

Finansminister **Sigbjørn Johnsen**

⌚ Skogfundsordningen opprettholdes for å sikre langsiktige investeringer og bidra til økt opptak av CO₂ gjennom et aktivt og bærekraftig skogbruk.

⌚ Enkeltpersonforetak (EPF) gis mulighet for regnskapsmessige avsetninger til investeringer i virksomheten slik at de utilsiktede forskjellene i skattemessige vilkår mellom EPF og aksjeselskaper reduseres.

Esben Johnsen, Okta PoP

Foto: Berit Roald/Scampix

Næringsminister **Trond Giske**

⌚ Det må sikres støtte fra Innovasjon Norge som stimulerer til utvikling og investering i produksjon av 2. generasjons biodrivstoff i Norge.

Kommunal- og regionalminister **Liv Signe Navarsete**

⌚ Det innføres krav om fleksible energisystemer i nye og hovedombygde bygninger større enn 500 m².

⌚ Insentiver som gjør at kommunene kan redusere vedlikeholdsetterslepet og samtidig gjennomføre energieffektivisering på kommunale bygg videreføres.

⌚ Overføringen av ansvar for 17 200 km veg fra staten til fylkeskommunene 1. januar 2010 følges opp med bevilgninger som sikrer god framkommelighet i vegnettet.

⌚ Stimulere til utvikling og bruk av nye trebaserte byggeløsninger og materialkombinasjoner i bygg.

Scampix, Statsministerens kontor

FORNYBAR FRAMTID
- VÅRT FELLES ANSVAR